

ΑΠΟΨΕΙΣ

Εθνική σύνταξη και πολιτικά παιχνίδια

ΜΙΡΑΝΤΑ ΞΑΦΑ

Δευτέρα 17/01/2022, Moneyreview.gr

Φωτ. AP

Την περασμένη εβδομάδα δημιουργήθηκε μεγάλη πολιτική αντιπαράθεση με αφορμή την εγκύκλιο του υφυπουργού Κοινωνικής Ασφάλισης κ. Πάνου Τσακλόγλου (30/12/21) σχετικά με τους δικαιούχους της εθνικής σύνταξης που πληρώνεται από τον προϋπολογισμό για να εγγυηθεί ένα ελάχιστο εισόδημα στους συνταξιούχους, πέρα από την ανταποδοτική σύνταξη. Κυβέρνηση και αντιπολίτευση έχουν εκ διαμέτρου αντίθετες ερμηνείες του ασφαλιστικού νόμου 4387/2016, γνωστού ως «νόμου Κατρούγκαλου», ως προς τη σώρευση δικαιωμάτων εθνικής σύνταξης. Η κυβέρνηση προσπαθεί να θέσει τέρμα στην κατάχρηση αυτών των δικαιωμάτων, ενώ η αξιωματική αντιπολίτευση φωνασκεί για «κυνική και ανάληγη κυβέρνηση» που περικόπτει τις συντάξεις. Είναι ενδιαφέρον ότι ο ίδιος ο κ. Κατρούγκαλος δεν έχει πάρει θέση στην αντιπαράθεση.

Αλλά ας δούμε τα γεγονότα. Η αιτιολογική έκθεση του νόμου Κατρούγκαλου εξηγεί ότι η εθνική σύνταξη, που ανέρχεται στα 360-384 ευρώ μηνιαίως για όσους έχουν συνεισφέρει τουλάχιστον 15 ή 20 χρόνια αντίστοιχα, «αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς εγγυάται ένα κατώτατο ποσό σύνταξης που δεν εξαρτάται από την καταβολή εισφορών ούτε από το ύψος των αποδοχών ή του εισοδήματος του ασφαλισμένου. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αφενός, εξασφαλίζει στην ευπαθή ομάδα των χαμηλοσυνταξιούχων ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, αφετέρου, παρέχει, κατ' αποτέλεσμα, υψηλότερα ποσοστά αναπλήρωσης σε ασφαλισμένους με χαμηλότερες συντάξιμες αποδοχές ή λίγα χρόνια ασφάλισης. Τέλος, δεδομένου ότι η Εθνική Σύνταξη δεν χρηματοδοτείται από εισφορές των ασφαλισμένων, αλλά απευθείας από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο κοινωνικής αναδιανομής». Επομένως, όπως επισημαίνει η εγκύκλιος του κ. Τσακλόγλου, «ο νομοθέτης του ν. 4387/2016 στόχο είχε την εξασφάλιση ενός κατώτατου ποσού σύνταξης, το οποίο θα χρηματοδοτείται απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό για κάθε συνταξιούχο, και όχι τη σώρευση περισσότερων εθνικών συντάξεων».

Ο νόμος Κατρούγκαλου (ν. 4387/2016) είναι απολύτως σαφής ως προς τα ανωτέρω. Συγκεκριμένα, το άρθρο 7, εδάφιο 5 προβλέπει ότι: «Σε περίπτωση σώρευσης συντάξεων χορηγείται μία εθνική σύνταξη. Στην περίπτωση συνταξιούχου ή δικαιούχου μιας πλήρους και μιας μειωμένης κύριας σύνταξης, το ποσό της χορηγούμενης εθνικής σύνταξης είναι πλήρες. Σε περίπτωση συνταξιούχου ή δικαιούχου δύο μειωμένων κύριων συντάξεων, καταβάλλεται το ποσοστό της εθνικής σύνταξης που αντιστοιχεί σε καθεμία από αυτές, εφόσον το άθροισμά τους είναι μικρότερο ή ίσο με το πλήρες ποσό της εθνικής σύνταξης».

Οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ έχουν διαφορετική ερμηνεία του νόμου Κατρούγκαλου, που οι ίδιοι υπερψήφισαν το 2016. Σε ερώτηση στη Βουλή προς τον υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, που συνυπογράφουν 52 βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ (αλλά όχι ο κ. Κατρούγκαλος), ο τομεάρχης Προστασίας του Πολίτη της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ κ. Διονύσης

Καλαματιανός ζητάει την ανάκληση της εγκυκλίου Τσακλόγλου δηλώνοντας τα εξής:

«Ουσιαστικά, η εγκύκλιος Τσακλόγλου έρχεται να αλλάξει και να καταργήσει ό,τι ισχύει από το 2016. Μέχρι τώρα, σε περίπτωση συνταξιούχου αναπηρίας ή γήρατος, που δικαιούνταν και λάμβανε επιπλέον σύνταξη χηρείας, δινόταν για το δεύτερο δικαίωμα και μέρος της εθνικής σύνταξης των 384 ευρώ, έως και 268 ευρώ [σ.σ. το 70% του 384], που αθροίζοταν στο τελικό ποσό της σύνταξης. Τώρα, η κυβέρνηση αυτό το δικαίωμα το εξαφανίζει ψευδοερμηνεύοντας τον νόμο 4387/2016 και βάζει κόφτη στο συνολικό άθροισμα των εθνικών συντάξεων, το οποίο, πλέον, δεν θα ξεπερνά τα 384 ευρώ».

Στην πραγματικότητα οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ είναι αυτοί που «ψευδοερμηνεύουν» τον νόμο Κατρούγκαλου. Η ερμηνεία τους δεν βασίζεται στον ίδιο τον νόμο, αλλά σε «φιλολαϊκές» ερμηνευτικές εγκυκλίους και αποφάσεις που εκδόθηκαν το 2016 και 2017 από τον τότε υφυπουργό κ. Πετρόπουλο, οι οποίες παρερμήνευσαν τον νόμο Κατρούγκαλου, επιτρέποντας τη σώρευση εθνικών συντάξεων σε περιπτώσεις χηρείας. Για αυτές τις περιπτώσεις, οι εγκύκλιοι Πετρόπουλου προβλέπουν ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν το 70% της εθνικής σύνταξης του θανόντος (δηλ. 268 ευρώ τον μήνα) για 3 χρόνια, μειούμενη στο ήμισυ (δηλ. στο 35% της εθνικής σύνταξης) στη συνέχεια. Η εγκύκλιος του κ. Τσακλόγλου ανακαλεί τα συγκεκριμένα εδάφια αυτών των εγκυκλίων ως αντίθετα με το σκεπτικό του νόμου.

Τι προβλέπει λοιπόν η εγκύκλιος του κ. Τσακλόγλου; Βασιζόμενη στο σκεπτικό του νόμου Κατρούγκαλου, προβλέπει ότι κανένας συνταξιούχος δεν δικαιούται εθνική σύνταξη άνω των 384 ευρώ σωρευτικά, είτε είναι δικαιούχος σύνταξης γήρατος είτε σύνταξης αναπηρίας ή σύνταξης χηρείας. Η εγκύκλιος ξεκαθαρίζει ότι δεν έχει αναδρομική ισχύ, δηλ. η κυβέρνηση δεν θα ζητήσει να επιστραφούν αναδρομικά τα ποσά που εισέπραξαν αντικανονικά οι δικαιούχοι σωρευτικών συντάξεων από το 2016 μέχρι σήμερα, όμως θα εφαρμοστεί στο εξής η βούληση του νομοθέτη όπως αυτή ρητά αναφέρεται στον νόμο 4387/2016.

Σε βάθος χρόνου και δεδομένου ότι όλο και περισσότερα ζευγάρια αποτελούνται από δύο εργαζόμενα άτομα με ίδιο δικαίωμα σύνταξης, το ετήσιο κόστος για τους φορολογούμενους της αντικανονικής εισπραξης σωρευτικών εθνικών συντάξεων υπολογίζεται σε κάποιες εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ, ένα ποσό κάθε άλλο παρά ευκαταφρόνητο. Γιατί οι φορολογούμενοι έχουν υποχρέωση να επιδοτήσουν με 134-268 ευρώ πρόσθετης εθνικής σύνταξης συνταξιούχους που εισπράττουν βασική σύνταξη 384 ευρώ, πέρα από την ανταποδοτική σύνταξη ΕΦΚΑ; Είναι αυτό κοινωνικά δίκαιο; Βοηθάει στη μείωση των φόρων που επιδιώκει η κυβέρνηση;

Το λάθος της κυβέρνησης δεν είναι ότι προσπαθεί να διορθώσει ένα πρόβλημα που επιβαρύνει δυσανάλογα τους φορολογούμενους, είναι ότι άργησε να το επισημάνει. Το επιχειρεί τώρα, σε μια πολιτικά και οικονομικά κρίσιμη περίοδο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη δυνατότητα να το επιτύχει.

** Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι senior scholar στο Centre for International Governance Innovation (CIGI) και μέλος του ακαδημαϊκού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦίΜ).*

*** Το άρθρο δημοσιεύτηκε αρχικά στην Καθημερινή της Κυριακής.*